

Facit

1. Storleken på munnen ger en ledtråd till vad plattfiskerna äter. En stor mun brukar betyda att fisken äter lite större byten som småfisk och annat. En liten mun tyder på att fisken istället äter små djur som kanske maskar och annat som lever på botten.

2. Plattfiskarna föds som rundfiskar men så småningom börjar de anpassa sig för ett liv på botten. Då lägger de sig ner på sidan vilket gör att munnen öppnar sig i sidled till skillnad från runda fiskar där munnen öppnar sig uppåt och nedåt. Det öga som då blir vänt ner mot marken, börjar vandra upp mot det andra ögat så att det till slut hamnar på ovansidan av fisken. Det är därför som plattfisker har ett lite snett utseende.

3. Vilka kännetecken har de olika plattfiskarna?

-Hälleflundra: Det är en stor fisk som kan väga upp till 350 kg. Den lever gärna på djupt vatten. Den har en stor mun och är därför en rovfisk.

-Piggvar: Piggvar går att odla. Färgen på piggvaren beror på vart den har levt. En odlad piggvar kan därför vara ganska blek. Den är rund som en tallrik och har piggvar på huden. På undersidan är den. Den har en stor mun och är därmed en rovfisk.

Facit

-Slätvar: Den är släkt med piggvar men är slät. Den är rund som en tallrik likt piggvaren.

-Rödtunga. Rödtungan har färg både på ovansidan och undersidan. Den gillar att gräva ner sig i sanden eller leran på botten vilket den använder sina fenor till. Den har en liten mun.

-Rödspätta: En vanlig fisk som känns igen på sina röda fläckar.

Rödspättan kan ändra sin färg om den vill det och anpassa sig till sin omgivning. Rödspättan har en stor vass tagg vid analöppningen vilken man får passa sig för när man filear den.

-Sandskädda: En ganska liten fisk som trivs på sandbotten. Den är ganska ljus brun med utstående ögon. Den gillar att ligga och gömma sig på sandbotten med bara ögonen som sticker upp.

-Sjötunga: Kännetecknet är att den är liten och har två små svarta ögon och har en svart fläck längst ut på sina bröstfenor. Den är avlång i formen och mjuk under munnen där det sitter skäggrådar som den använder för att känna sig fram på botten. Munnen ser ut som en papegoj-mun. Man kan klappa den med hårs men inte mothårs.

-Bergtunga: En liten fisk som brukar ligga ovanpå berget i vattnet. Dess fenor är mjuka så att den kan forma sig efter berget och har en pytteliten mun.

-Skrubbskädda: En av våra vanligaste fiskar. Den liknar rödspättan men har en rad av "skrubbiga" fjäll mitt på ryggen och när man tar på dem känns det som att man tar på sandpapper.

Facit

4. Torskfiskarna känns igen på att de har tre mjuka ryggfenor och att de ser i stort sett likadana ut när man fileat dem vilket gör att man enkelt kan byta ut en torsk mot en annan torskfisk. Utöver det är det vanligt att torskfiskar har två analfenor, en bröstfena på varje sida och en bukfena på varje sida. Det är också vanligt att torskfiskarna har en skäggtöm. (Detta kan ni se tydligare om ni jämför torskfiskarna som nämns i faktdelen på "Under ytan").

5. Ett underbett tyder på att den gillar att lurpassa på sina byten i djupa vatten och jagar sina byten underifrån.

6. För att få filén helt benfri kan man "byxa" fisken. Det gör man genom att skära bort torskens revben som sitter i mitten på filén. Dessa kallas för nålben. På laxfiskar tar man bort dessa med tång men på torskfiskar och andra fiskar som är lite mindre än laxen, använder man en vass kniv och skär bort benen. Man sätter kniven vid ben-randen och skär längs med benen på varje sida så att det blir en liten remsa som man kan plocka bort. Ibland kan man även behöva skära bort lite ben från ryggraden om de kommit med vid filéskärningen.

Facit

7. *Skillnaderna* är att den odlade laxen är väldigt stor och fet. Den vilda laxen är också mycket mörkare i färgen och har en mer utvecklad ryggfena. Stjärtfenan på den vilda laxen är också mer utvecklad och hel medan den odlade laxen ofta har en mer avskavd stjärtfena.

Likheterna mellan dem är att de båda har en mörk rygg, silvrig, ljus sida och ljus buk. De har även fettfena båda två.

8. Kännetecknen för dom olika laxfiskarna:

-Odlad lax (Atlantlax): Den har en silverblank sida som är en kamouflagefärg för att kunna simma i öppet vatten. Laxen har en ryggfena mitt på ryggen och en fettfena längre bak på ryggen. Relativt liten mun för sin kroppsstorlek.

-Vild lax: Den är silverblank på sidorna och mörk på ryggen likt den odlade laxen men med mer utvecklade fenor (ryggfena och stjärtfena).

-Öring: Den har en kraftigare stjärtspole än laxen och har mer prickar utmed sidan, framför allt under sidolinjen. Den har även svarta fläckar på gällocket och en lite större mun än laxen.

-Sik: Den har en liten mun så den är inte alltid en rovfisk utan kan ibland leva på plankton.

-Regnbågslax: Den har ett litet rosa strök/sidolinje längs med kroppen.

-Röding: Kännetecknas av att den har vita kanter på sina rosa fenor samt att den har rosa prickar längs med sidan av kroppen.

Facit

9. Här vill vi framför allt att eleverna skall resonera fritt men gärna komma fram till något i stil med att anledningen till att laxfiskarna ser ut som dom gör är för att kamouflera sig. Genom att vara mörka på ryggen med en täckning som skiftar i lite olika färger, liknar den botten på sjön eller havet eller det vatten den lever i.

10. Gäddan har sitt slem för att kunna glida fram snabbt genom vattnet samt för att skydda sig mot bakterier eller virus. Gäddan tillverkar nytt slem hela tiden så bakterier och virus kan inte få fäste på skinnet.

11. Man kan tycka att den ser ut som ett stort grodyngel. Den är hal att ta i och har en grönsvart färg som skall likna botten av sjön, så det är ett kamouflage.

12. Likheterna mellan abborre och gös är att de båda har en vass ryggfena och en mjuk ryggfena. Båda har väldigt sträva fjäll som gör att man kan klappa den åt ena hållet men inte åt andra hållet.

13. Med blåfiskar menas fiskar som är frisimmande i vattnet (inte knutna till botten) och har ofta ett lite silvrigt eller blått utseende. Deras kött är inte heller vitt eller rosa utan har en lite blå eller blågrå färg.

Facit

14. Skillnaderna på sill, strömming och skarpsill är att sill och strömming är samma art men olika stammar. Strömming kommer ifrån Östkusten och sill kommer ifrån Västkusten. Dessa skiljer sig från skarpsillen i att skarpsillen är skarp eller vass på buken medan sill/strömming är len på buken. Det är fjällen på skarpsillen som bildar en vass rand eller köl på fisken. Av skarpsill gör man framför allt anjovis medan sill och strömming kan användas till inläggningar eller filéas och ätas som den är. Filén kallas då för sill-flundra eller strömmings-flundra.

15. Sjuryggen kallas sjurygg för att den har sju ryggar runt om kroppen. Hanen kallas Stenbit och honom kallas Kvabbso. Man äter gärna hanen men tar rom ifrån honan och trots att romen kommer ifrån honan kallas det stenbitsrom (för det låter mer aptitligt). Under huvudet har fisken en sugplatta som är omvandlade bukfenor. Med denna suger de sig fast på berg där hanen ligger och vaktat äggen som honan lagt. Ynglen ser precis ut som grodyngel. Sjuryggen äter maneter trots att den har en väldigt liten mun. Man fiskar sjurygg på våren eftersom de simmar ut till havet efter att de lekt och då pågår inget fiske efter sjurygg.

Facit

16. Den har en vass ryggfena och en mjuk men är trots det inte släkt med abborre. Den har en rand med vassa fjäll på sidan som man lätt kan skrubba sig på. Den har tre fenstrålar som den använder för att gå fram på botten och använder dem också för att lukta och känna sig fram längs med botten. Den vanliga knoten har små fenor, är brun i färgen och på huvudet har den ett benpansar.

17. Den har stora ögon för att kunna samla mycket ljus och är röd i färgen eftersom den röda färgen ser svart ut på djupt vatten. Den har även en stor mun för att försäkra sig om att den kan svälja byten. Eftersom det kanske inte förekommer så mycket fisk att äta på djupet där kungsfisken lever, måste den ha en tillräckligt stor mun så att den kan äta allt som kommer i dess väg och inte riskera att munnen är för liten.

18. Räkans mage sitter faktiskt i huvudet så man kan se om räkan har massa mat där om den är mörk under skalen på huvudet. Färgen vittnar också om färgen på maten den ätit. Om räkan har en orange klump som syns i huvudet (under skalet) så är det obefruktade ägg som ligger där. När romen/äggen är befruktad läggs det under räkans mage vilket man också kan se om man vecklar ut räkan.

Facit

19. Likheterna mellan havskräfta och hummer är att de har två klor, grövre benpar att gå med och mindre benpar att simma med. Man kan även se om det är honor eller hanar på det första paret sim-ben. På honorna är benen mjuka och små och på hanarna är de större, längre och hårda. Ibland kan även honorna bära på rom på sina sim-ben.